

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ तृतीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अ॒पां त्वे॒म॑न्त्सा॒दयाम्य॒पां त्वो॒द्म॑न्त्सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒
भस्म॑न्त्सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒ ज्योति॑षि सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒यने॑
सा॒दयाम्य॒र्णवे॑ स॒दने॑ सी॒द स॒मुद्रे॑ स॒दने॑ सी॒द स॒लिले॑ स॒दने॑
सी॒दा॒पां क्षये॑ सी॒दा॒पा॑ स॒धिषि॑ सी॒दा॒पां त्वा॒ स॒दने॑ सा॒दयाम्य॒पां
त्वा॑ स॒धस्थे॑ सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒ पु॒रीषे॑ सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒ यो॒नौ
सा॒दयाम्य॒पां त्वा॒ पा॒थसि॑ सा॒दयामि॑ गा॒य॒त्री छ॒न्द॑स्त्रि॒ष्टु॒च्छ॒न्दो॒
जग॑ती छ॒न्दो॑ऽनु॒ष्टु॒च्छ॒न्दः प॒ङ्क्ति॑श्छ॒न्दः॥ (१)

यो॒नौ प॑ञ्च॒दश॑ च॥ [१]

अ॒य॒म्पु॒रो भु॒व॒स्तस्य॑ प्रा॒णो भौ॒वा॒य॒नो व॑स॒न्तः प्रा॑णा॒य॒नो गा॑य॒त्री
वा॑स॒न्ती गा॑य॒त्रियै॑ गा॒य॒त्रं गा॑य॒त्रादु॑पा॒शु॒रुपा॑ शो॒स्त्रि॒वृ॒त्रि॒वृ॒तो
रथ॑न्तर॑ रथ॑न्तरा॒द्वसि॑ष्ठ ऋषिः प्र॒जाप॑तिगृही॒तया॑ त्वया॑ प्रा॒णं
गृ॒ह्णामि॑ प्र॒जाभ्यो॑ऽयं दक्षि॑णा वि॒श्वक॑र्मा तस्य॑ म॒नो वैश्व॑कर्म॒णं
ग्री॒ष्मो मा॑न॒सस्त्रि॒ष्टुग्रे॑ष्मी त्रि॒ष्टुभ॑ ऐ॒डमै॑डा॒दन्तर्या॑मोऽन्तर्या॑मात्
प॑ञ्च॒दशः प॑ञ्च॒दशा॒द्बृह॑द्बृ॒हतो भ॑र॒द्वाज॑ ऋषिः प्र॒जाप॑तिगृही॒तया॑
त्वया॑ म॒नः (२)

गृह्णामि प्रजाभ्योऽयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं
 वर्षाणि चाक्षुषाणि जगती वर्षा जगत्या ऋक्षममृक्षमाच्छुक्रः
 शुक्राथ्सप्तदशः सप्तदशाद्वैरूपं वैरूपाद्विश्वामित्र ऋषिः प्रजा-
 पतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्य इदमुत्तराथ्सुवस्तस्य
 श्रोत्रं सौव शरच्छौत्र्यनुष्टुप्छारद्यनुष्टुभः स्वारं स्वारान्मन्थी
 मन्थिनं एकविंश एकविंशाद्वैराजं वैराजाञ्जमदग्निर्ऋषिः
 प्रजापतिगृहीतया (३)

त्वया श्रोत्रं गृह्णामि प्रजाभ्य इयमुपरि मतिस्तस्यै वाङ्माती
 हेमन्तो वाच्यायनः पङ्क्तिरहेमन्ती पङ्क्तौ निधनवन्निधनवत आग्रयण
 आग्रयणात्रिणवत्रयस्त्रिंशौ त्रिणवत्रयस्त्रिंशाभ्यां शाक्ररैवते
 शाक्ररैवताभ्यां विश्वकर्मर्षिः प्रजापतिगृहीतया त्वया वाचं
 गृह्णामि प्रजाभ्यः॥ (४)

त्वया मनो जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्रिंशच्च॥ [२]

प्राचीं दिशां वसन्त ऋतूनामग्निर्देवता ब्रह्म द्रविणं त्रिवृथस्तोमः
 स उ पञ्चदशवर्तनिस्त्र्यविर्यः कृतमयानां पुरोवातो वातः सानंग
 ऋषिर्दक्षिणा दिशां ग्रीष्म ऋतूनामिन्द्रो देवता क्षत्रं द्रविणं पञ्चदशः
 स्तोमः स उ सप्तदशवर्तनिर्दित्यवाङ्मयस्त्रेतायानां दक्षिणाद्वातो वातः
 सनातन ऋषिः प्रतीचीं दिशां वर्षा ऋतूनां विश्वे देवा देवता
 विट् (५)

द्रविणं सप्तदशः स्तोमः स उवेकविंशवर्तनिस्त्रिविंशो
 वयो द्वापरोऽयानाम्पश्चाद्वातो वातोऽहभून् ऋषिरुदीची दिशां
 शरदृतूनामित्रावरुणौ देवता पुष्टं द्रविणमेकविंशः स्तोमः स
 उ त्रिणववर्तनिस्तुर्यवाङ्मयं आस्कन्दो-ऽयानामुत्तराद्वातो वातः
 प्रत्न ऋषिरूर्ध्वा दिशां हेमन्तशिशिरावृतूनाम्बृहस्पतिर्देवता
 वर्चो द्रविणं त्रिणवः स्तोमः स उ त्रयस्त्रिंशवर्तनिः पष्ठवाद्यो-
 ऽभिभूरयानां विष्वग्वातो वातः सुपूर्ण ऋषिः पितरः पितामहाः
 परेऽवरे ते नः पान्तु ते नोऽवन्त्वस्मिन्ब्रह्मन्त्रस्मिन्क्षत्रे-
 ऽस्यामाशिष्यस्याम्पुरोधायांस्मिन्कर्मन्त्रस्यां देवहृत्याम्॥ (६)

विदंष्ट्रवाङ्मयोऽष्टाविंशतिश्च॥

[३]

ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासि ध्रुवं योनिमा सीद साध्या।
 उख्यस्य केतुम्रथमम्पुरस्तादश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा। स्वे
 दक्षे दक्षपितेह सीद देवत्रा पृथिवी बृहती रराणा। स्वासस्था
 तनुवा सं विशस्व पितेवैधि सूनव आ सुशेवाश्विनाध्वर्यू
 सादयतामिह त्वा। कुलायिनी वसुमती वयोधा रयिं नो वर्ध
 बहुलं सुवीरम्॥ (७)

अपांमतिं दुर्मतिम्बाधमाना रायस्पोषे यज्ञपतिमाभजन्ती
 सुवर्धेहि यजमानाय पोषमश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा।
 अग्नेः पुरीषमसि देव्यानी तां त्वा विश्वे अभि गृणन्तु देवाः।

स्तोमं पृष्टा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणा यंजस्वाश्विनाध्वर्यू
सादयतामिह त्वा। दिवो मूर्धासि पृथिव्या नाभिर्विष्टम्भनी
दिशामधिपती भुवनानाम्। (८)

ऊर्मिर्द्रप्सो अपामसि विश्वकर्मा त ऋषिरश्विनाध्वर्यू
सादयतामिह त्वा। सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्वसुभिः सजू
रुद्रैः सजूरादित्यैः सजूर्विश्वैर्देवैः सजूर्देवैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये
त्वा वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा। प्राणं मे पाह्यपानं
मे पाहि व्यानं मे पाहि चक्षुर्म उर्व्या वि भाहि श्रोत्रं
मे श्लोकयापस्मिन्वौषधीर्जिन्व द्विपात्पाहि चतुष्पादव दिवो
वृष्टिमेरय॥ (९)

सुवीरं भुवनानामुर्व्या सप्तदश च॥ [४]

अविर्वयस्त्रिष्टुप्छन्दो दित्यवाङ्मयो विराट्छन्दः पञ्चाविर्वयो
गायत्री छन्दस्त्रिवृत्सो वयं उष्णिहा छन्दस्तुर्यवाङ्मयोऽनुष्टुप्छन्दः
पष्ठवाङ्मयो बृहती छन्द उक्षा वयः सतोबृहती छन्द ऋषभो वयः
ककुच्छन्दो धेनुर्वयो जगती छन्दोऽनुङ्गान् वयः पङ्क्तिश्छन्दो बस्तो
वयो विवलं छन्दो वृष्णिर्वयो विशालं छन्दः पुरुषो वयस्तन्द्रं
छन्दो व्याघ्रो वयोऽनाधृष्टं छन्दः सिंहो वयश्छदिश्छन्दो विष्टम्भो
वयोऽधिपतिश्छन्दः क्षत्रं वयो मयदं छन्दो विश्वकर्मा वयः परमेष्ठी
छन्दो मूर्धा वयः प्रजापतिश्छन्दः॥ (१०)

पुरुषो वयः षड्विंशतिश्च॥ [५]

इन्द्राग्नी अव्यथमानामिष्टकां दृ॒ह॒तं यु॒वम्। पृ॒ष्ठेन॒
 द्या॒वापृ॒थि॒वी अ॒न्तरि॑क्षं च॒ वि बा॑धताम्॥ वि॒श्वकर्मा॑ त्वा
 सा॒दय॑त्वन्तरि॑क्षस्य पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वती॒मप्र॑थ॒स्वती॒म्भास्व॑ती॒ः
 सू॒रि॒मती॒मा या द्या॑म्भास्या पृ॒थि॒वीमो॑र्वन्तरि॑क्षमन्तरि॑क्षं
 यच्छा॒न्तरि॑क्षं दृ॒ह॒न्तरि॑क्षं मा हि॒ःसी॒र्वि॒श्वस्मै॑ प्रा॒णायो॑पा॒नाय॑
 व्या॒नायो॑दा॒नाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य वा॒युस्त्वा॒भि पा॑तु म॒ह्या स्व॒स्त्या
 छु॒र्दिषा॑ (११)

शन्त॑मेन॒ तया॑ दे॒वत॑याङ्गि॒रस्व॑द्धु॒वा सी॑द। रा॒ज्यसि॑ प्राची॒
 दि॒ग्विरा॑डसि दक्षि॒णा दि॒ख्स॒म्राड॑सि प्र॒तीची॑ दि॒ख्स॒वरा॑डस्युदी॒ची
 दि॒गधि॑पत्यसि बृ॒हती॑ दि॒गायु॑र्मे पाहि प्रा॒णं मे॑ पा॒ह्यपा॑नं मे॑ पाहि
 व्या॒नं मे॑ पाहि चक्षु॑र्मे पाहि श्रो॒त्रं मे॑ पाहि म॒नो मे॑ जि॒न्व वा॑चं
 मे पि॒न्वात्मा॑नं मे पाहि ज्योति॑र्मे यच्छ॥ (१२)

छुर्दिषां पिन्व षट्॥

[६]

मा छ॒न्दः प्र॒मा छ॒न्दः प्र॒तिमा॑ छ॒न्दोऽस्त्री॒वि॒श्व॒छ॒न्दः प॒ङ्क्ति॒श्छ॒न्दः
 उ॒ष्णिहा॑ छ॒न्दो बृ॒हती॑ छ॒न्दोऽनु॒ष्टुप्छ॒न्दो वि॒राट्छ॒न्दो गाय॑त्री
 छ॒न्दस्त्रि॒ष्टुप्छ॒न्दो जग॑ती छ॒न्दः पृ॒थि॒वी छ॒न्दोऽन्तरि॑क्षं छ॒न्दो
 द्यौश्छ॒न्दः समा॑श्छ॒न्दो नक्ष॑त्राणि छ॒न्दो म॒नश्छ॒न्दो वाक्छ॒न्दः
 कृ॒षिश्छ॒न्दो हि॒र॒ण्यं छ॒न्दो गौश्छ॒न्दोऽजा॑ छ॒न्दोऽश्व॑श्छ॒न्दः।
 अ॒ग्नि॒र्दे॒वता॑ (१३)

वातो॑ दे॒वता॑ सू॒र्यो दे॒वता॑ च॒न्द्रमा॑ दे॒वता॑ वस॑वो दे॒वता॑ रु॒द्रा
 दे॒वता॑दि॒त्या दे॒वता॑ वि॒श्वे दे॒वा दे॒वता॑ म॒रुतो॑ दे॒वता॑ बृ॒हस्प॑तिर्दे॒वतेन्द्रो॑
 दे॒वता॑ वरु॑णो दे॒वता॑ मूर्धा॑सि रा॒ङ्गुवासि॑ ध॒रुणा॑ य॒त्र्यसि॑ यमि॒त्रीषे॑
 त्वो॒र्जे त्वा॑ कृ॒ष्यै त्वा॑ क्षेमा॑य त्वा॑ यन्त्री रा॒ङ्गुवासि॑ धर॑णी ध॒त्र्यसि॑
 धरि॒त्र्यायु॑षे त्वा॑ वर्च॑से त्वौज॑से त्वा॑ बला॑य त्वा॥ (१४)

दे॒वता॑ऽऽयु॑षे त्वा॑ षट्॥ [७]

आ॒शुस्त्रि॑वृ॒द्धान्तः॑ पञ्चद॒शो व्यो॑म सप्तद॒शः प्र॒तूर्ति॑रष्टाद॒शस्तपो॑
 नवद॒शोऽभि॑वर्तः स॒वि॒शो ध॒रुण॑ एकवि॒शो वर्चो॑ द्वावि॒शः
 स॒म्भरण॑स्त्रयोवि॒शो योनि॑श्चतुर्वि॒शो गर्भाः॑ पञ्चवि॒शः
 ओज॑स्त्रिण॒वः ऋतु॑रेकत्रि॒शः प्र॒तिष्ठा॑ त्रयस्त्रि॒शो ब्र॒ध्नस्य॑
 वि॒ष्टपं॑ चतुस्त्रि॒शो नाकः॑ षट्त्रि॒शो वि॒वर्तो॑ऽष्टाचत्वारि॒शः
 ध॒र्त्रश्च॑तुष्टोमः॥ (१५)

आ॒शुः स॒प्तत्रि॑शत्॥ [८]

अ॒ग्नेर्भा॑गोऽसि दी॒क्षाया॑ आधि॑पत्यं ब्रह्म॑ स्पृ॒तं त्रि॑वृ॒थस्तोम॑
 इन्द्र॑स्य भा॒गोऽसि॑ वि॒ष्णोराधि॑पत्यं क्ष॒त्रं स्पृ॒तम्पञ्च॑द॒शः स्तोमो॑
 नृच॑क्ष॒साम्भा॑गोऽसि धा॒तुराधि॑पत्यं ज॒नित्रं॑ स्पृ॒तं सप्त॑द॒शः
 स्तोमो॑ मि॒त्रस्य॑ भा॒गोऽसि॑ वरु॑णस्याधि॑पत्यं दि॒वो वृ॒ष्टिर्वा॑ताः
 स्पृ॒ता ए॒कवि॒शः स्तोमो॑ऽदित्यै भा॒गोऽसि॑ पू॒ष्ण आधि॑पत्यमोजः॑

स्पृतं त्रिणवः स्तोमो वसूनाम्भागोऽसि (१६)

रुद्राणामधिपत्यं चतुष्पाथस्पृतं चतुर्विंशः स्तोमं आदित्यानां
भागोऽसि मरुतामधिपत्यं गर्भाः स्पृताः पञ्चविंशः स्तोमो
देवस्य सवितुर्भागोऽसि बृहस्पतेराधिपत्यं समीचीर्दिशः
स्पृताश्चतुष्टोमः स्तोमो यावानाम्भागोऽस्य यावानामधिपत्यं
प्रजाः स्पृताश्चतुश्चत्वारिंशः स्तोमं ऋभूणाम्भागोऽसि विश्वेषां
देवानामधिपत्यं भूतं निशान्तं स्पृतं त्रयस्त्रिंशः स्तोमः॥ (१७)

वसूनां भागोऽसि षट्त्वारिंशच्च॥ [९]

एकयास्तुवत प्रजा अधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तु
ब्रह्मासृज्यत ब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत् पञ्चभिरस्तुवत
भूतान्यसृज्यन्त भूतानाम्पतिरधिपतिरासीत्सप्तभिरस्तुवत
सप्तरष्योऽसृज्यन्त धाताधिपतिरासीन्नवभिरस्तुवत पितरो-
ऽसृज्यन्तादितिरधिपत्यासीदेकादशभिरस्तुवतर्तवोऽसृज्यन्तार्तवो-
ऽधिपतिरासीत् त्रयोदशभिरस्तुवत मासा असृज्यन्त संवत्सरो-
ऽधिपतिः (१८)

आसीत्पञ्चदशभिरस्तुवत क्षत्रमसृज्यतेन्द्रोऽधिपतिरासीत्सप्तदश
पशवोऽसृज्यन्त बृहस्पतिरधिपतिरासीन्नवदशभिरस्तुवत
शूद्रार्यावसृज्येतामहोरात्रे अधिपत्नी आस्तामेकंविंशत्यास्तुवतैकंशप
पशवोऽसृज्यन्त वरुणोऽधिपतिरासीन्नयोविंशत्यास्तुवत क्षुद्राः

प॒शवोऽसृ॒ज्यन्त॒ पृ॒षाधि॑पतिरासीत्पञ्च॒वि॒ंशत्यास्तुवतार॒ण्याः
 प॒शवोऽसृ॒ज्यन्त॒ वा॒युरधि॑पतिरासीत्सप्त॒वि॒ंशत्यास्तुवत॒
 द्यावा॑पृथि॒वी वि (१९)

ऐतां वसवो रुद्रा आदित्या अनु व्यायन्तेषामाधिपत्यमासीन्नववि
 वनस्पतयोऽसृज्यन्त सोमोऽधिपतिरासीदेकत्रिंशतास्तुवत प्रजा
 असृज्यन्त यावानां चायावानां चाधिपत्यमासीन्नयस्त्रिंशतास्तुवत
 भूतान्यशाम्यन्प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासीत्॥ (२०)

सं वृथ्सरोऽधिपतिर्वि पञ्चत्रिंशच्च॥ [१०]

इयमेव सा या प्रथमा व्यौच्छदन्तरस्यां चरति प्रविष्टा।
 वधूर्जजान नवगङ्गनित्री त्रय एनाम्महिमानः सचन्ते॥ छन्दस्वती
 उषसा पेपिशाने समानं योनिमनु सञ्चरन्ती। सूर्यपत्नी वि
 चरतः प्रजानती केतुं कृण्वाने अजरे भूरिरेतसा॥ ऋतस्य
 पन्थामनु तिस्र आगुस्त्रयो घर्मासो अनु ज्योतिषागुः। प्रजामेका
 रक्षत्यूर्जमेका (२१)

व्रतमेका रक्षति देवयूनाम्॥ चतुष्टोमो अभवद्वा तुरीया
 यज्ञस्य पक्षावृषयो भवन्ती। गायत्रीं त्रिष्टुभं जगतीमनुष्टुभम्बृहदकं
 युञ्जानाः सुवराभरन्निदम्॥ पञ्चभिर्धाता वि दधाविदं यत्तासां
 स्वसृरजनयत्पञ्चपञ्च। तासामु यन्ति प्रयवेण पञ्च नाना रूपाणि
 क्रतवो वसानाः॥ त्रिंशत्स्वसार उप यन्ति निष्कृतं समानं

केतुम्प्रतिमुञ्चमानाः। (२२)

ऋतूँस्तन्वते कवयः प्रजानतीर्मध्येछन्दसः परि
यन्ति भास्वतीः। ज्योतिष्मती प्रति मुञ्चते नभो रात्रीं
देवी सूर्यस्य व्रतानि। वि पश्यन्ति पशवो जायमाना
नानारूपा मातुरस्या उपस्थैः। एकाष्टका तपसा तप्यमाना
जजान गर्भम्महिमानमिन्द्रम्। तेन दस्यून्यसहन्त देवा
हन्तासुराणामभवच्छचीभिः। अनानुजामनुजाम्मामकर्त सत्यं
वदन्त्यन्विच्छ एतत्। भूयासम् (२३)

अस्य सुमतौ यथा यूयमन्या वो अन्यामति मा प्र युक्त।
अभून्मम सुमतौ विश्ववेदा आष्टं प्रतिष्ठामविदद्धि गाधम्।
भूयासमस्य सुमतौ यथा यूयमन्या वो अन्यामति मा प्र युक्त।
पञ्च व्युष्टीरनु पञ्च दोहा गां पञ्चनाग्नीमृतवोऽनु पञ्च। पञ्च दिशः
पञ्चदशेन क्लृप्ताः समानमूर्ध्नीरभि लोकमेकम् (२४)

ऋतस्य गर्भः प्रथमा व्युष्युष्यपामेका महिमानम्बिभर्ति।
सूर्यस्यैका चरति निष्कृतेषु घर्मस्यैका सवितैका नि यच्छति।
या प्रथमा व्योच्छ्रुत्सा धेनुरभवद्यमे। सा नः पयस्वती
धुक्ष्वोत्तरामुत्तराँ समाम्। शुक्रर्षभा नभसा ज्योतिषागाँद्विश्वरूपा
शबलीरग्निर्केतुः। समानमर्थः स्वपस्यमाना बिभ्रती जरामंजर
उष आगाः। ऋतूनाम्पत्नी प्रथमेयमागादह्ना नेत्री जनित्री

प्र॒जाना॑म्। एका॑ स॒ती ब॑हु॒धोषो॑ व्यु॒च्छ॒स्यजी॑र्णा त्वं ज॑रयसि
सर्व॑म॒न्यत्॥ (२५)

ऊर्ज॑मेका॑ प्रतिमु॒ञ्चमा॑ना भू॒यास॑मेकं प॒व्येका॒त्रवि॑श॒तिश्च॑॥ [११]

अग्रे॑ जा॒तान्प्र॑ णु॒दा नः॑ स॒पत्नान्प्र॑त्यजा॒ताज्ञा॑तवेदो नुदस्व।
अ॒स्मे दी॑दिहि सु॒मना॒ अहे॑ड॒न्तव॑ स्या॒ः शर्म॑न्नि॒वरू॑थ उ॒द्वित्।
सह॑सा जा॒तान्प्र॑ णु॒दा नः॑ स॒पत्नान्प्र॑त्यजा॒ताज्ञा॑तवेदो नुदस्व। अधि॑
नो ब्रू॑हि सु॒मन॒स्यमा॑नो वय॑ः स्या॒म् प्र णु॑दा नः स॒पत्नान्।
च॒तुश्च॑त्वारि॒ःशः॑ स्तोमो॒ वर्चो॑ द्रवि॑णः षोड॒शः स्तोम॑ ओजो॒ द्रवि॑णं
पृथि॒व्याः पुरी॑षमसि (२६)

अप्सो॑ नाम। ए॒व॒श्छ॒न्दो॒ वरि॑व॒श्छ॒न्दः॒ शम्भू॑श्छ॒न्दः॒
परि॒भू॑श्छ॒न्द॒ आ॒च्छ॒च्छ॒न्दो॒ मन॑श्छ॒न्दो॒ व्यच॑श्छ॒न्दः॒ सिन्धु॑श्छ॒न्दः॒
समु॒द्रं छ॒न्दः॒ सलि॑लं छ॒न्दः॒ संय॑च्छ॒न्दो॒ विय॑च्छ॒न्दो॒ बृह॑च्छ॒न्दो॒
रथ॑न्तरं छ॒न्दो॒ निका॑यश्छ॒न्दो॒ विव॑धश्छ॒न्दो॒ गिर॑श्छ॒न्दो॒ भ्रज॑श्छ॒न्दः॒
स॒ष्टृ॒च्छ॒न्दो॒ऽनु॒ष्टृ॒च्छ॒न्दः॒ क॒कु॒च्छ॒न्दस्त्रि॑क॒कु॒च्छ॒न्दः॒ का॒व्यं छ॒न्दो॒ऽङ्कु॑पं
छ॒न्दः॒ (२७)

प॒दप॑ङ्क्तिश्छ॒न्दो॒ऽक्षर॑पङ्क्तिश्छ॒न्दो॒ विष्टा॑रपङ्क्तिश्छ॒न्दः॒ क्षुरो॑
भृज्वा॒ञ्छ॒न्दः॒ प्र॒च्छ॒च्छ॒न्दः॒ प॒क्षश्छ॒न्द॒ ए॒व॒श्छ॒न्दो॒ वरि॑व॒श्छ॒न्दो॒
वय॑श्छ॒न्दो॒ वय॑स्कृच्छ॒न्दो॒ विशा॑लं छ॒न्दो॒ विष्प॑र्धाश्छ॒न्दश्छ॒दिश्छ॒न्दो॒

दूरोहणं छन्दस्तन्द्रं छन्दोऽङ्काङ्कं छन्दः॥ (२८)

अस्यङ्कुपञ्छन्दस्यस्मिंश्च॥ [१२]

अग्निवृत्राणि जङ्घनद्वविणस्युर्विपन्यया। समिद्धः शुक्र आहुतः॥
त्व९ सोमासि सत्पतिस्त्व९ राजोत वृत्रहा। त्वं भद्रो असि क्रतुः॥
भद्रा ते अग्ने स्वनीक सन्दृग्धोरस्य सतो विषुणस्य चारुः। न यत्ते
शोचिस्तमसा वरन्त न ध्वस्मानस्तनुवि रेप आ धुः॥ भद्रं ते अग्ने
सहसित्रनीकमुपाक आ रोचते सूर्यस्या। (२९)

रुशदृशे ददृशे नक्तया चिदरूक्षितं दृश आ रूपे अन्नम्।
सैनानीकेन सुविदत्रो अस्मे यष्टा देवा९ आयजिष्ठः स्वस्ति।
अदब्धो गोपा उत नः परस्पा अग्ने द्युमदुत रेवद्दिदीहि।
स्वस्ति नो दिवो अग्ने पृथिव्या विश्वायुर्धेहि यजथाय देव।
यत्सीमहि दिविजात प्रशस्तं तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्। यथा
होतर्मनुषः (३०)

देवताता यज्ञेभिः सूनो सहसो यजांसि। एवानो अद्य
समना समानानुशन्नग्र उशतो यक्षि देवान्॥ अग्निमीडे पुरोहितं
यज्ञस्य देवमृत्विजम्। होतार९ रत्नधातमम्॥ वृषा सोम द्युमा९
असि वृषा देव वृषव्रतः। वृषा धर्माणि दधिषे॥ सान्तपना इद९
हविर्मरुतस्तञ्जुष्टन। युष्माकोती रिंशादसः॥ यो नो मर्तो वसवो
दुरह्णा युस्तिरः सत्यानि मरुतः (३१)

जिघांसात्। द्रुहः पाशं प्रति स मुचीष्ट तपिष्ठेन तपसा
हन्तना तम्। संवत्सरीणां मरुतः स्वर्का उरुक्षयाः सगणा मानुषेषु।
तैऽस्मत्पाशान्त्र मुञ्चन्त्वहंसः सान्तपना मदिरा मादयिष्णवः।
पिप्रीहि देवाः उशतो यविष्ठ विद्वाः ऋतूः ऋतुपते यजेह। ये
दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्रे त्वः होतृणामस्यायजिष्ठः। अग्रे यदद्य
विशो अध्वरस्य होतुः पार्वक (३२)

शोचे वेष्ट्वः हि यज्वा। ऋता यजासि महिना वि यद्भूरुहव्या
वंह यविष्ठ या तै अद्य। अग्निना रयिमश्रवत्पोषमेव दिवेदिवे। यशसं
वीरवत्तमम्॥ गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः। सुमित्रः सोम
नो भव। गृहमेधास आ गंत मरुतो मापं भूतना प्रमुञ्चन्तो नो
अहंसः। पूर्वीभिर्हि दंदाशिम शरद्विर्मरुतो वयम्। महोभिः (३३)

चर्षणीनाम्। प्र बुध्रिया ईरते वो महांसि प्र णामानि
प्रयज्यवस्तिरध्वम्। सहस्रियं दम्यम्भागमेतं गृहमेधीयम्मरुतो
जुषध्वम्। उप यमेति युवतिः सुदक्षं दोषा वस्तोरुहविष्मती
घृताची। उप स्वैनमरमतिर्वसूयुः। इमो अग्रे वीततमानि हव्याजस्रो
वक्षि देवतातिमच्छं। प्रति न ईः सुरभीणि वियन्तु। क्रीडं वः
शर्धो मारुतमनुर्वाणः रथेशुभम्। (३४)

कणां अभि प्र गायत। अत्यासो न ये मरुतः स्वश्चो यक्षदृशो
न शुभयन्त मर्याः। ते हर्म्येष्ठाः शिशवो न शुभ्रा वत्सासो न

प्र॒क्री॒डिनः॑ पयो॒धाः। प्रैषा॒मज्मे॑षु वि॒थुरे॑वं रेजते॒ भूमि॒र्यामे॑षु यद्धं
यु॒ञ्जते॑ शु॒भे। ते क्री॒डयो॑ धुन॒यो भ्राज॑दृष्टयः स्वयं म॒हित्वं प॑नयन्त॒
धूत॑यः। उ॒प॒ह्वरे॑षु यदचि॒ध्वं य॒यिं वय॑ इव मरुतः केन (३५)

चित्प॒था। श्रोत॑न्ति॒ कोशा॒ उप॑ वो रथे॒ष्वा घृ॒तमु॑क्षता॒
मधु॑वर्णम॒र्चते॑। अ॒ग्निम॑ग्निः॒ हवी॑मभिः सदा॑ हवन्त वि॒शप॑तिम्।
ह॒व्य॒वाहं॑ पुरुप्रि॒यम्। तं हि श॑श्वन्त॒ ईड॑ते सु॒चा दे॒वं घृ॒तश्चु॑ता॒।
अ॒ग्निः॒ ह॒व्याय॑ वोढ॒वे। इन्द्रा॑ग्नी रोच॒ना दि॒वः श्रथ॑द्वृ॒त्रमिन्द्रं॑ वो
वि॒श्वत॑स्परीन्द्रं॒ नरो॒ विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ विश्व॑कर्मन्
ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑॥ (३६)

सूर्य॑स्य॒ मनु॑पो मरुतः पाव॑क॒ महो॑भी रथे॒शुभं॑ केन॒ षट्त्वारि॑ंशच्च॥ [१३]

र॒श्मिर॑सि॒ राज्य॑स्य॒यं पुरो॑ हरि॑केशोऽग्नि॒र्मधेन्द्रा॑ग्निभ्यां॒ बृह॑स्पति॒र्भूय॑स्कृ॒दस्य॑ग्निनां॒ विश्वा॑षाद्व॒जाप॑ति॒र्मन॑सा॒
कृ॒त्तिका॑ मधु॑श्च स॒मिदृ॑शां द्वा॒दश॑॥ [१४] र॒श्मिर॑सि॒ प्रति॑ धे॒नुम॑सि॒ स्तन॑यिबु॒सनि॑रस्यादि॒त्याना॑ं॒
स॒तत्रि॑ंशत्॥३७॥ र॒श्मिर॑सि॒ को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>